

09
Hivern 2014

EL BUTLLETÍ

del Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles

CARTA DEL PRESIDENT

Enfilem un nou any amb una temporada que, com les darreres, està plena d'activitats. En aquests moments s'està realitzant el tercer cicle del Curs d'història de Catalunya al Pla de l'Estany, i a partir del proper mes de març començarem el quart. El passat mes de setembre vam començar el Curs de patrimoni geològic, que es clourà el proper mes de maig amb una sortida de cap de setmana. Estem treballant en el XXII Col·loqui de Tardor, que enguany estarà centrat en la figura de Pere Alsius i Torrent, en el centenari de la seva mort, i en breu sortiran les bases del XIV Concurs de Fotografia de la Natura, que aquest any porta per títol «Muntanyes i turons». El Grup de Treball del Patrimoni del Pla de l'Estany segueix treballant i el proper mes de març haurà dut a terme una actuació en cada municipi de la comarca, tret dels de Banyoles i Fontcoberta (en el cas del primer per tenir brigada pròpia i en del segon perquè té el seu propi equip format). En l'apartat de publicacions, a banda del Quadern que correspon al col·loqui que tot just hem acabat de celebrar, el mes de maig sortirà a llum la guia Conèixer el Pla de l'Estany, que recollirà algunes de les sortides que es varen fer en els darrers anys amb el nom «Conèixer el Pla de l'Estany». Internament, seguim treballant en la catalogació del nostre fons bibliogràfic, que en breu podreu consultar en línia.

En fi, tot un seguit d'activitats de les quals estem molt satisfets, ja que la resposta del soci, en totes, ha estat molt positiva. Aquest fet ens esperona a cercar noves propostes, dues de les quals us puc avançar, tot i que encara s'han d'acabar de perfilar. Una d'elles és organitzar un dinar obert a tots els socis i sòcies, i una altra, seguint la petició feta per un grup de socis, recuperar una vella tradició: les fontades, que consistien a anar a berenar a una font i aprofitar per llegir poemes, entre d'altres. Són dues propostes de cara al bon temps, que, tal com us he dit, encara són a les beceroles, però que tan bon punt les tinguem definides ja us n'informarem.

Joan Anton Abellan, president CECB

Carta del president	2
Què fem	3
Llibres publicats pels socis	4
Història dels concursos de fotografia de la natura	6
La nostra història	8
Resum del curs 2014	10
Properes activitats curs 2015	16
Com fer-se soci del CECB	19

Edita Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles	Disseny Estudi Oliver Gràfic
Coordinació Joan Anton Abellan	Impressió Impremta Palmada
Correcció lingüística Anna Gali	Tiratge 150 exemplars
	Dipòsit Legal GI.967-2010

QUÈM

INFORME DE SECRETARIA

Al llarg de l'any 2014, s'han inscrit al Centre disset socis nous. Tot i que hi ha hagut quatre baixes voluntàries, aquest creixement ens ha permès arribar, en el moment de tancar aquest butlletí, a la xifra de tres-cents tretze socis.

INFORME DE LA BIBLIOTECA

Llibres rebuts

Al llarg de l'any 2014, han entrat a la biblioteca cent quaranta unitats bibliogràfiques, entre llibres, fullets i separates. Hem rebut aportacions d'obres pròpies de Joan Anton Abellan, Andoni Canela, Josep Grabuleda, Rosa Gratacós, Roser Juanola, Julián Miranda, Guerau Palmada, Rafel Ponsatí, Miquel Puig i Reixach, Joaquim Tremoleda, Àngel Vergés i Joan Vergés. Hem rebut, també, altres llibres aportats per Jordi Galofré, Carles Puncernau, Anton M. Rigau i Salvador Sarquella. A més, els familiars de Mn. Martí Amagat ens han portat nou llibres d'aquest mossèn banyolí, recentment traspassat.

Hem rebut, també, llibres de les editorials Llibres del Segle, Editorial Mediterrània, Editorial Comanegra, Cossetània Edicions i Edicions Sidillà, i d'institucions, com la Biblioteca de Catalunya, la Diputació de Girona, la Fundació Josep Irla, l'Institut d'Estudis Empordanesos, l'Institut d'Estudis Gironins, l'Institut Ramon Muntaner, l'Ajuntament de Mataró, el Museu Arxiu de Montblanc, el Museu Etnològic del Montseny i el Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Com cada any, els socis del Centre rebran una relació detallada de tots aquests llibres ingressats a la biblioteca.

Treballs de catalogació

La biblioteca està organitzada en quatre seccions:

- La col·lecció local, integrada per obres que tracten de Banyoles i de la comarca del Pla de l'Estany, seleccionades amb un criteri molt ampli. Tots els llibres d'aquesta secció porten la signatura «CL» i estan ordenats alfabèticament.
- La col·lecció d'autor local, integrada per obres d'autor banyolí i de la comarca del Pla de l'Estany, siguin del tema que siguin. Tots els llibres d'aquesta secció porten la signatura «CAL» i també estan ordenats alfabèticament.
- La biblioteca general, integrada per la resta de llibres, organitzats segons els criteris de la CDU.
- L'hemeroteca (HEM), integrada per les revistes, ordenades alfabèticament pel títol.

En els fullets se segueixen els mateixos criteris que en els llibres (és a dir, estan dividits en col·lecció local, col·lecció d'autor local i biblioteca general), però, per facilitar-ne la consulta, estan col·locats en arxivadors a part.

Ja està enllestida la catalogació de la col·lecció local, la col·lecció d'autor local i la biblioteca general i s'ha començat la catalogació de l'hemeroteca. Fins ara, s'han catalogat més de 4.800 unitats bibliogràfiques, entre llibres, fullets i revistes.

LLIBRES PUBLICATS PELS SOCIS

Des de la publicació del darrer butlletí, hem tingut notícia de quatre publicacions dels nostres socis:

És la revetlla de Sant Joan

Autor: M. Àngels Juanmiquel

Edita: Editorial Barcanova

Pàgines: 16

Data de publicació: abril de 2014

Jocs a la plaça Major de Banyoles a començament del segle XX explicats per la Lola Vila i Riera a la seva filla, la Dolors Malagelada

Autor: Rafael Ponsatí i Terradas

Pàgines: 20

Data de publicació: maig de 2014

Amb la mirada endavant. 50 anys de la Clínica Salus Infirorum de Banyoles (1964-2014)

Autor: Miquel Rustullet

Edita: Institut de Religioses de Sant Josep de Girona / Clínica Salus Infirorum

Pàgines: 34

Data de publicació: setembre de 2014

Les Garrotxes (núm. 14) (Tardor-hivern 2014)

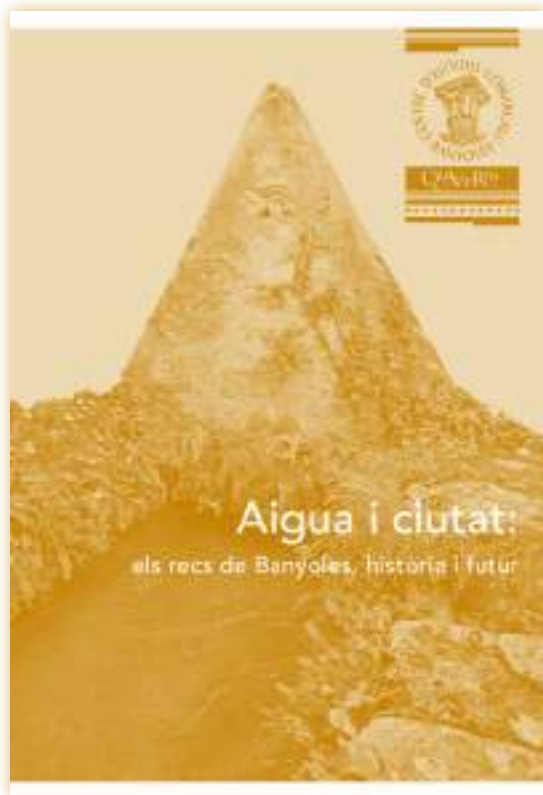
La revista *Les Garrotxes*, que apareix dos cops l'any, sol comptar amb col·laboracions de socis del Centre. En concret, en aquest número col·laboren: Miquel Aguirre, Josep M. Massip, Joan Olivas, Guerau Palmada, Dolors Pinatella, Joan Pontacq, Miquel Rustullet i Àngel Vergés. Hi ha, també, fotografies de l'Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany.

Per mantenir al dia aquesta secció, demanem a tots els socis que ens facin arribar un exemplar dels llibres que publiquin o, si més no, que ens en facilitin informació a través del correu electrònic del Centre:

cecbanyoles@cecbanyoles.cat

DARRERES PUBLICACIONS DEL CENTRE

Al novembre, el CECB va publicar un nou volum de la col·lecció «Quaderns» amb el títol *Aigua i ciutat: els recs de Banyoles, història i futur*. Aquest llibre, que aplega quatre de les cinc ponències presentades al Col·loqui de Tardor del 2013, aporta informació rigorosa de la relació entre l'Estany i Banyoles, i la importància de l'explotació de l'aigua a partir dels recs en l'evolució de la ciutat. S'inicia amb el text «L'aigua, recurs bàsic abundantment escàs», en el qual Ramon Folch exposa la condició de bé estratègic i escàs de l'aigua i denuncia el malbaratament que se'n fa. A continuació, Jeroni Moner, amb l'article «L'aprofitament de l'aigua de l'estany de Banyoles: els recs en la formació de la ciutat», explica la incidència que han tingut els recs en el desenvolupament urbà i econòmic de la ciutat. Tot seguit, Lluís Pau detalla els conflictes legals que ha generat l'ús de l'aigua de l'Estany i l'evolució jurídica de la seva titularitat a «L'aigua com a conflicte legal. Perspectives històriques i de present». Després, Lúcia Donat i Xavier Solà, amb «Els molins: construccions, tipologies i usos», ens donen a conèixer els diferents tipus de molins, especialment els hidràulics. Finalment, Guerau Palmada clou el

llibre amb l'article «Molins, tints i fargues dels recs de Banyoles (segles XIV-XVIII)», que explica de manera detallada els que hi havia hagut a la ciutat en aquests segles.

HISTÒRIA DELS CONCURSOS DE FOTOGRAFIA DE LA NATURA

Per Joan Anton Abellan

L'any 1999, com una activitat complementària al VI Col·loqui de Tardor que el Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles i el Departament de Geografia de la Universitat de Girona havien organitzat sobre el clima local, es va celebrar un concurs de fotografia que duia per títol «Els fenòmens atmosfèrics i els seus efectes».

Fou aquesta la llavor que va fer que, a partir de l'any 2001, el Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles i Limnos, l'Associació de Defensa del Patrimoni Natural del Pla de l'Estany, en col·laboració amb la Facultat de Ciències de la Universitat de Girona, convoquessin el I Concurs de Fotografia de la Natura, amb el tema «Les plantes i el paisatge vegetal». A la convocatòria s'hi van apuntar trenta-dues persones, que hi van concórrer amb setanta-sis fotografies. Optaven o bé a un primer premi general, de 50.000 pessetes, o bé a un dels altres tres premis, de 20.000 pessetes cadascun, que premiaven la millor fotografia el tema principal de la qual fos les fulles, la millor imatge obtinguda a la comarca del Pla de l'Estany i la millor fotografia d'un autor jove, menor de setze anys. Aquell primer any, l'exposició de les fotos guanyadores i una selecció de les millors es va fer al Museu Darder, si bé en un primer moment es va demanar a l'Ajuntament que cedís la sala d'exposicions del Tint. Posteriorment també es van exposar al vestíbul de la Universitat de Girona i a la sala de Can Jan de la Farrés, de Fontcoberta.

L'any següent, amb la Universitat de Girona com a coorganitzadora, el tema escollit fou «Fauna d'ambients aquàtics». Aquest cop s'hi van presentar setanta-nou fotos i trenta-quatre participants. Pel que fa als premis, es va mantenir el general, tot i que amb l'entrada en vigor de l'euro es va equiparar a la nova moneda i es va fixar en 300 euros, i els altres es van ampliar a quatre, de 150 euros cadascun. El de la fotografia temàtica va ser per a la millor imatge que va posar en

relleu la integració de l'animal fotografiat en el seu ambient natural. I el quart, a la millor fotografia realitzada per una persona vinculada a la Universitat.

En el tercer concurs, en el qual cinquanta participants van presentar cent trenta-cinc fotografies, el tema escollit fou «El medi geològic: roques i paisatges». A diferència de les bases de l'anterior edició, l'edat dels menors es va ampliar als divuit anys i l'exposició de les fotos es va fer a la sala d'actes de l'Ajuntament, a causa de les obres que es duïen a terme al Museu Darder. Pel que fa als premis, es van mantenir igual, i el motiu principal del temàtic va ser el travertí o la pedra de Banyoles.

El 2004, el tema escollit va ser «Home i Natura: amics o enemics?», i hi van participar cinquanta-una persones, amb un total de cent divuit fotografies. El premi temàtic va ser per a la millor fotografia de denúncia.

El cinquè concurs, amb el tema «L'aigua», va marcar un rècord, ja que s'hi van presentar 238 fotografies i noranta-tres fotògrafs amateurs. Aquest fou un fet puntual, ja que, el 2006, amb el tema «Els boscos», el nombre de participants va tornar a la mitjana habitual: van ser quaranta-vuit, amb un total de cent trenta-una fotografies, per endur-se algun dels cinc premis amb què estava dotat el concurs. En aquesta ocasió, el temàtic va premiar la millor fotografia el motiu principal de la qual van ser els bolets, fongs o líquens que creixen al bosc.

L'any 2007, amb la inauguració del nou Museu Darder. Espai d'Interpretació de l'Estany, l'exposició final de les millors fotografies (cent trenta-cinc de presentades, amb cinquanta-tres persones participants) es va tornar a fer en aquesta institució. Aquell any, que s'incorporà com a col·laborador el Patronat Francesc Eiximenis de la

Diputació de Girona, el concurs es va dedicar a «L'aire» (i els éssers vius que utilitzen aquest element) i el premi temàtic es va atorgar a la millor fotografia d'insectes voladors.

En el vuitè concurs, en el qual s'incorporà com a organitzador el Museu Darder, el tema escollit va ser la «Contaminació i problemes ambientals». El premi de la foto temàtica es va atorgar a aquella el motiu principal de la qual va girar entorn a la recuperació i restauració d'ambients degradats o contaminats.

L'any 2009, precisament l'any que tan sols s'hi van presentar un total de setanta-cinc fotografies i vint-i-vuit fotògrafs, amb el tema «Els ambients rurals», es va dur a terme una exposició sobre els deu anys del Concurs de Fotografia de la Natura al Museu Darder. L'exposició va recollir més de cinquanta fotografies guanyadores en les diferents categories (primer premi, especial Pla de l'Estany, especial temàtic, especial joves i especial UdG) de cada una de les deu edicions del Concurs de Fotografia. (Cal tenir present que el primer, el de l'any 1999, es compta com a any zero, ja que la numeració va començar amb el següent, que es va celebrar el 2001.)

El concurs de l'any 2010, que es va dedicar als «Aiguamolls i zones humides», va augmentar significativament els premis: la dotació per al primer es va fixar en 450 euros i la dotació per als quatre premis especials, en 225 euros cadascun, entre els quals el temàtic, que va ser per a la millor fotografia sobre plantes o animals dels ambients aquàtics. Tot i aquest augment, el nombre de participants va ser de trenta-set i el de fotografies presentades, cent catorze.

L'any següent, els ajustos econòmics van obligar els organitzadors a fer un replantejament dels premis, de tal manera que es van quedar en 400 euros per a la foto guanyadora i 200 euros per a les altres

quatre categories. El fet que, en les darreres edicions, el concurs no trobés el seu lloc i s'ajustessin les dotacions econòmiques dels premis va poder ser la causa que l'any 2011 fos el de menys participació en la seva història: trenta-sis participants i vuitanta-vuit fotografies. Aquesta edició es va dedicar a «El cel» i el premi temàtic va ser per a la millor imatge sobre núvols.

Aquell any, el concurs va tocar fons. Calia fer un nou replantejament. Fou així com després d'un any sabàtic, durant el qual es van tenir en compte diferents opcions, l'any 2013 es va tornar a convocar un nou concurs, el dotzè, però amb uns canvis significatius en les bases: a partir d'aquella edició, les fotografies s'haurien de presentar per internet en format digital, i només hi hauria tres premis: un premi general a la millor fotografia, de 400 euros; un premi a la millor fotografia feta al Pla de l'Estany, de 250 euros, i un premi a la millor fotografia feta per un soci d'una de les entitats organitzadores, de 250 euros.

Aquest canvi de format sembla ser que va tenir una bona acceptació, i, si bé l'any 2013, amb el tema «Natura urbana», s'hi van presentar seixanta concursants i un total de cent cinquanta-tres fotografies, el 2014, amb la temàtica de «Flors i fruits silvestres», el nombre de concursants va augmentar a cent nou i el de fotografies presentades, a tres-centes setze.

Sembla ser que aquest concurs, que organitza el Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles, Limnos, la Facultat de Ciències de la Universitat de Girona i el Museu Darder. Espai d'Interpretació de l'Estany, amb la col·laboració del Patronat Francesc Eiximenis de la Diputació de Girona, ha trobat de nou el seu lloc en el món dels concursos de fotografia. Així, per al 2015, ja se n'ha convocat un de nou, el catorzè, amb la temàtica les «Muntanyes i turons».

LA NOSTRA HISTÒRIA

NOTES PER A LA HISTÒRIA DEL CECB

Per Jeroni Moner

CAPÍTOL IV

(1944-1949)

ELS PRIMERS ANYS D'ACTIVITATS I DE RECONeixEMENT I CONSOLIDACIÓ DEL MUSEU

Inauguració de la sala de prehistòria, el 24 d'octubre de 1949. A part de les autoritats locals i provincials, socis i simpatitzants, s'hi poden reconèixer membres de la Junta, com J. Butinyà, J. Corominas, els germans Alsius, L. Masgrau... (foto ACPE. Fons CECB).

El capítol anterior (del butlletí núm. 8, de l'estiu de 2014) es tanca-va amb la inauguració, l'any 1943, d'una petita sala al pis de l'anti-ga Casa de la Vila –a partir d'ara la Pia Almoïna– i el reconeixement del Centre d'Estudis com a promotor i responsable d'aquella sala,

cedida en ús per l'Ajuntament com a museu arqueològic. Un museu que iniciava la seva vida pública conjuntament amb la de l'entitat, tot i que amb moltes limitacions econòmiques i d'espais d'exposició, arxiu documental i reunió. Però aquell modest espai va obtenir reconeixement gràcies a l'activitat dels membres de l'entitat recent constituïda, especialment pel que fa a la investigació i difusió de les arrels històriques i prehistòriques de la comarca.

Es fa difícil imaginar com era de trist i esguerrat aquell edifici després que el consistori el deixés, l'any 1928, sense haver-hi fet cap mena de reforma i el destinés per a diferents usos, com el de l'Escola d'Arts i Oficis, que es va instal·lar a l'antiga sala de plens, a la planta del pis que donava a la placeta de la Font. El recent inaugurat museu se situava al mateix pis, a l'altra banda de l'edifici, mentre que a la planta baixa, a part de diversos magatzems, després de la guerra s'hi van instal·lar les dependències de l'Auxilio Social, una organització de beneficència de la Sección Femenina, que a Banyoles depenia d'una delegació de la Junta Local de la Falange.

Al pis s'hi pujava per l'actual escala, que era tancada i coberta. Des del replà del pis es podia accedir a l'única part oberta de la galeria gòtica (vegeu la fotografia del butlletí núm. 6) o bé al vestibul del petit museu, que s'havia instal·lat a la banda de migdia. Era difícil d'endevinar, darrere de tots aquells afegitons i tancaments, la presència de la galeria amb les sis arcades gòtiques del palau –tal com ara la podem observar–, resultat de la reforma que s'hi va dur a terme a principis del segle XIV i per transformar-la en seu de la Pia Almoïna.

Amb aquesta situació, les activitats de la nova entitat, naturalment, tenien lloc fora d'aquell local i se centraven, sobretot, en les excavacions arqueològiques dels jaciments de la comarca, els materials i la investigació de les quals no només constituïren la base de la progressió i ampliació del museu, sinó que prestigiaren i donaren a conèixer l'entitat.

El resultat d'aquest reconeixement no es va fer esperar i ja l'any 1944, la Comisaría Provincial de Excavaciones Arqueológicas va encomanar al Centre d'Estudis –en la figura d'un dels artífexs d'aquell grup, Josep M. Corominas, que ja portava anys excavant a les coves de Serinyà– les prospeccions arqueològiques al mas Castell de Porqueres, atès que l'any 1941, arran de la construcció de la carretera de circumval·lació a l'Estany, s'hi havien descobert restes iberes i romanes.

L'any següent, el Museu Arqueològic Comarcal de Banyoles va quedar registrat en el Registro de Museos y Colecciones de la Inspección General de Museos Arqueológicos del Ministerio de Educación Nacional de la Dirección General de Bellas Artes, on constava el Centre d'Estudis Comarcals com a propietari i Mn. L. G. Constans com a director interí. Aquest cabdal reconeixement va animar la Junta a plantejar l'ampliació del museu i, l'any 1945, una petita subvenció de l'Ajuntament va permetre dur a terme unes prospeccions al pati i al que avui és la biblioteca i el local de l'entitat, amb les quals es van deixar a la vista els capitells de la galeria gòtica i els arcs i les pintures de la Sala Corominas.

Però no només hi havia preocupació per a l'arqueologia i el creixement del museu, sinó que en aquell primer lustre d'activitat del Centre d'Estudis les seccions organitzaren conferències –a la sala de sessions de la nova Casa de la Vila– amb participació de personalitats foranes (Pericot, Gudiol, Ainaud de Lasarte, Violant i Simorra). També es van començar a editar els primers Quaderns, amb informació, articles i petits treballs d'història. Però,

probablement, el més destacable d'aquesta època va ser l'edició de *Dos obras maestras del arte gótico en Banyoles*, de Mn. L. G. Constans (1947), sobre les dues peces fonamentals del patrimoni de la ciutat: l'arqueta i el retaule gòtics, obra encara altament valorada pels especialistes d'història de l'art.

L'enderroc, l'any 1948, del tancament i la coberta de l'escala noble que encara hi havia al pati així com la de la passarel·la afegida, i la restauració de l'esmentada Sala Corominas, van propiciar, per fi, l'ampliació del museu. Així es va muntar i inaugurar la sala dedicada a la prehistòria, amb materials procedents de les coves de Serinyà, sala que va afegir notable prestigi al museu en l'àmbit nacional. La Junta va nomenar com a nou director l'arquitecte Francesc Figueras i com a conservador, Salvi Marín (que ja ho era del Darder). Van ser cinc anys d'intensa activitat, que permetien albirar amb optimisme la continuïtat d'aquella aventura que, amb el recolzament de l'Ajuntament, havien iniciat en comú el Centre d'Estudis i el Museu Arqueològic.

La nova sala de prehistòria, ara Sala Corominas, encara amb els arcs aparellats. (foto ACPE. Fons Francesc Figueras).

RESUM DEL CURS 2014

XXI COL·LOQUI DE TARDOR

Del 21 al 23 de novembre, a l'auditori de l'Ateneu de Banyoles es va dur a terme la XXI edició del Col·loqui de Tardor, organitzat pel Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles, conjuntament amb la Universitat de Girona i Joventuts Musicals de Banyoles, que enguany ha estat dedicat a la música, amb el títol «La música culta a les comarques gironines. Dels trobadors a l'electroacústica».

La sessió inaugural es va dur a terme el divendres 21 amb les paraules de benvinguda de les diferents autoritats presents a l'acte. Tot seguit, un concert de piano a càrrec de Carles Marigó i Carles Font i, per acabar, una conversa entre el mestre Josep Pons, director musical del Gran Teatre del Liceu, amb els dos codirectors del Col·loqui: Carme Pardo, de la Universitat de Girona, i Miquel Cuenca, de Joventuts Musicals.

El dissabte, jornada purament de treball, va comptar amb la presència dels principals estudiosos i investigadors que actualment treballen en l'àmbit de la música culta en les comarques gironines: Jaume Pinyol, Josep Pujol, Joaquim Rabasseda, Lluís Brugués, Josep Manuel Berenguer i Maria Carmen Gómez Muntané. Com a novetat d'aquest any es van incloure diverses intervencions musicals entre les ponències, a càrrec de la pianista Maria Canyiguer, el conjunt Música Antiga de Girona i el tenor Raül Coré, així com un concert del reconegut pianista Luis Grané.

I ja per acabar, diumenge, una única ponència a càrrec d'Emili Ros-Fàbregas, seguida d'un concert de cloenda a càrrec del grup Ensemble O Vos Omnes.

Sessió inaugural del XXI Col·loqui de Tardor (foto: Harold Abellan)

CURS D'HISTÒRIA DE CATALUNYA

Després del descans estiuenc, el darrer trimestre de 2014 es va reprendre el curs d'història de Catalunya que organitza el Centre d'Estudis.

• **Els segles XVI i XVII a Catalunya.** El dimarts dia 21 d'octubre va tenir lloc la primera conferència d'aquest tercer cicle, a càrrec del professor Joaquim Nadal, que va començar parlant de la situació creada al final de la guerra civil catalana del segle XV. Després d'explicar les característiques de la societat catalana en aquests segles, es va referir a l'estructura institucional de Catalunya, la política del comte duc d'Olivares, l'esclat de la Guerra dels Segadors i les pèrdues territorials sofertes com a conseqüència de la Pau dels Pirineus. Va finalitzar apuntant que en les dècades finals del segle XVII es va començar a produir una reactivació comercial i econòmica, que va ser interrompuda per la Guerra de Successió. L'assistència va ser de setanta-sis persones. El diumenge següent, dia 26, es va fer la sortida corresponent a aquesta conferència, que va consistir en una visita al castell de Salses, una obra notable d'arquitectura militar, mostra de la transició entre el castell medieval i la fortalesa moderna. Situat en un lloc estratègic, al peu de les Corberes, en la via que anava de França a Catalunya, va ser construït entre finals del segle XV i començaments del XVI, per ordre de Ferran el Catòlic. La visita guiada va permetre veure la complexitat del seu dispositiu defensiu i el laberint de les comunicacions internes. Abans de retornar a Banyoles, es va passar per Perpinyà i per Ceret, on es va visitar el Museu d'Art Modern. Van participar a aquesta sortida quaranta-tres persones.

Castell de Salses (foto: Mateu Butinyà)

Casa de l'Ardiaca a Barcelona (foto: Pere Noguera)

• **El Renaixement i el Barroc.** El divendres 14 de novembre va tenir lloc la segona conferència, dedicada als aspectes artístics dels segles XVI, XVII i XVIII a Catalunya, a càrrec del professor Joaquim Garriga, catedràtic d'història de l'art modern de la Universitat de Girona. A partir de l'aparició de l'humanisme a Itàlia, que va provocar una nova valoració de l'antiguitat grecollatina, el professor Garriga va explicar la importància de la perspectiva en la pintura i el valor de la figura humana en les representacions pictòriques. Les noves idees es van difondre arreu gràcies a la impremta i els gravats, i van arribar, també, a Catalunya. A continuació, va centrar l'atenció en l'arquitectura: va analitzar el cas de la catedral de Girona i va fer veure com el model es va anar repetint en altres esglésies arreu de Catalunya. Va parlar, també, d'edificis civils, com el Palau de la Generalitat, i va remarcar com es va mantenir un estil amb ele-

ments gòtics per reforçar la idea de l'antiguitat de la institució. L'assistència va ser de seixanta-cinc persones. L'endemà, dia 15, va tenir lloc una sortida a Barcelona, per veure alguns dels edificis més representatius del Renaixement i el Barroc, en una visita guiada per l'arquitecte Jeroni Moner. Es va visitar la Casa de l'Ardiaca, el Palau del Lloctinent, la façana del Palau de la Generalitat, l'església de Sant Felip Neri, el pati de la Biblioteca de Catalunya, la Casa de la Caritat, l'església de Betlem i el Palau de la Virreina. L'itinerari va acabar, a la tarda, amb una visita guiada al Palau Moja. Van participar a aquesta sortida vint-i-sis persones.

RESUM DEL CURS

• **La fi de l'Estat català.** El divendres 19 de desembre de 2014 va tenir lloc la tercera conferència del cicle, dedicada a la Guerra de Successió, a càrrec de Jordi Galofré, coordinador del curs. A partir del plantejament del conflicte successori arran de la mort de Carles II i de la dimensió europea que va prendre, el conferenciant va presentar els dos protagonistes enfrontats, Felip V i l'arxiduc rei Carles III, i va explicar, a grans trets, el desenvolupament de la Guerra de Successió, fins a arribar a la pau d'Utrecht. A continuació, va fer referència a l'ocupació, amb molta violència, de Catalunya i a l'opció de la ciutat de Barcelona per la resistència. Després d'explicar el setge i la caiguda de Barcelona, l'11 de setembre de 1714, va descriure les conseqüències de la derrota catalana: la destrucció de l'estructura politicoadministrativa de Catalunya; una repressió molt enèrgica sobre la població, i l'abolició, amb els decrets de Nova Planta, de la legislació pròpia i la imposició de les lleis castellanes, més favorables a la centralització. L'assistència va ser de seixanta-cinc persones. El diumenge següent, dia 21, va tenir lloc la sortida corresponent a aquesta conferència, que va consistir en una anada al castell de Cardona, l'última plaça forta catalana que va caure en poder de les tropes de Felip V, el 18 de setembre de 1714. La visita de Cardona va consistir en un recorregut per tot l'edifici per poder entendre l'estructura defensiva del castell, amb una atenció especial a la corona de baluards. A la tarda es va visitar el castell de Talamanca, des d'on es va poder contemplar l'indret on va tenir lloc l'última victòria militar d'un exèrcit català, l'agost de 1714. Van participar a aquesta sortida quaranta-set persones.

Castell de Talamanca (foto: Joan A. Abellan)

CURS SOBRE EL NOSTRE PATRIMONI GEOLÒGIC

El Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles, conjuntament amb Astropanyoles, ha programat, per al curs 2014-2015, un curs de geologia, amb la voluntat de donar a conèixer el nostre patrimoni geològic. Es tracta d'un curs d'introducció a la geologia, pensat com un recurs per reconèixer, estudiar i interpretar l'evolució de la història geològica de la nostra comarca i de les comarques properes. Les conferències estan previstes per a un públic sense coneixements previs de geologia. Només cal tenir curiositat i ganes de saber. En total s'han apuntat al curs seixanta-cinc persones.

• **Introducció a la geologia. Les roques.** El dissabte 20 de setembre va tenir lloc la primera conferència, a càrrec de Salvador Sarquella, que va consistir en una introducció general al curs. El conferenciant va començar diferenciant entre relleu i paisatge, aclarint que aquest inclou els éssers vius. Va parlar de les roques, que estan formades per minerals, caracteritzats per tenir els seus

àtoms en una disposició ordenada i definida. Va destacar que les roques contenen la memòria del planeta i, per tant, mitjançant els diversos mètodes de detecció, es pot «llegir» aquesta memòria. Com que es tractava d'una conferència introductòria, no hi va haver cap sortida associada.

Un moment de la conferència d'en Salvador Sarquella (foto Joan A. Abellan)

Recorregut pels carrers de Banyoles (foto Joan A. Abellan)

• **Les roques com a recurs arquitectònic.** El dissabte 4 d'octubre va tenir lloc la segona conferència del curs, a càrrec de l'arquitecte Fernando Ramos, catedràtic de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona. Va centrar la seva exposició en les roques (o les pedres, com les anomenen els arquitectes) i va explicar que la pedra ha estat utilitzada per l'ésser humà per protegir-se, igual que els vestits o els calçats, i va esdevenir el recurs més important de l'arquitectura almenys fins a la utilització del ferro. Imitant la natura, els humans van aprendre a fer grans edificis de pedra que han seguit diferents tendències artístiques, que el conferenciant va anar repassant des dels romans fins al Modernisme i el moviment modern, passant pel romànic, el gòtic, el Renaixement i el Barroc. La conferència es va acabar amb els detalls de la reconstrucció del pavelló Mies Van der Rohe, de la qual va tenir cura ell personalment. La sortida d'aquesta conferència va ser un recorregut geològic per la ciutat de Banyoles, guiat per Salvador Sarquella i Fernando Ramos. La visita va començar davant del monestir, al monument del Centre Excursionista de Banyoles, i va anar recorrent diversos carrers de Banyoles tot observant la presència de travertins, marbres, pissarres, pedres artificials i fins i tot alguna mostra de basalt.

• **De Sant Joan les Fonts a Banyoles.** El dissabte 29 de novembre va tenir lloc la tercera conferència, a càrrec de Salvador Sarquella. El conferenciant va fer un repàs de diversos conceptes geològics, amb especial atenció al tema hidrogràfic. A continuació, a partir de la importància de saber llegir un mapa, va introduir el món de la cartografia: tipus de mapes, coordenades geogràfiques i coordenades UTM, latitud i longitud, corbes de nivell, etc. Va acabar explicant les característiques geològiques dels llocs que s'havien de visitar l'endemà: el basalt i el riu Fluvià de Sant Joan les Fonts i Castellfollit de la Roca; els gresos, margues i guixos de Beuda, i els nivells calcaris d'Incarcal. Malauradament, la visita corresponent a aquesta conferència es va haver de suspendre a causa de les condicions atmosfèriques adverses i s'unificarà amb la sortida següent, que tindrà lloc el diumenge 8 de febrer de 2015.

Un moment de la tercera conferència d'en Salvador Sarquella (foto Elisenda Galceran)

Públic assistent a la tercera conferència d'en Salvador Sarquella (foto Elisenda Galceran)

RESUM DEL CURS

VISITA A LA BÒBILA D'ERMEDÀS

El dijous 21 d'agost va tenir lloc una visita a la bòbila romana d'Ermedàs, a la qual van participar trenta persones. Joaquim Tremoleda, un dels responsables de les diverses campanyes d'excavacions realitzades al llarg de quinze anys, va fer referència a la història de les excavacions, a partir de les primeres troballes fetes per Erundino Sanz, l'any 1963, i després va anar explicant detalladament els diversos elements que permeten entendre la bòbila: l'estructura de l'edifici, els canals de desguàs de les aigües, els diversos forns descoberts, etc. Després d'explicar en què consistia el procés de cuita de les peces ceràmiques, va anar descrivint els materials que s'hi han trobat: ceràmica de cuina (cassoles, olles, morters, tapadores), vasos, vaixel·la de taula, àmfores, gerres, grans dipòsits (dolia) per guardar la producció del camp, tota mena de rajoles i teules, material per a les termes, llànties, pesos de teler, etc. Tot i el caràcter rústic de la producció, s'hi ha pogut detectar una voluntat d'imitar la ceràmica africana i de fer ceràmica *sigillata*. S'hi han trobat, també, segells en forma de planta de peu, que identifica el producte. Tot plegat evidència l'existència d'un mercat local d'una certa importància. Sota el guiatge expert de Joaquim Tremoleda, els assistents van fer un recorregut per tot el recinte i van poder fer-se càrrec de la importància excepcional d'aquest jaciment, dels segles I i II dC, situat al terme municipal de Cornellà del Terri, als límits amb Palol de Revardit. Hi varen assistir vint-i-quatre persones.

Joaquim Tremoleda donant explicacions a la Bòbila d'Ermedàs (foto Joan A. Abellan)

VISITA AL MOLÍ PAPERER DE LA FARGA

Jeroni Moner en un moment de la visita a la Farga de Banyoles (foto Joan A. Abellan)

El diumenge 21 de setembre va tenir lloc una visita a la Farga de Banyoles, guiada per l'arquitecte Jeroni Moner i que va comptar amb l'assistència d'unes seixanta persones. En primer lloc es va fer una visita exterior de l'edifici, per veure la disposició general dels diversos elements que l'integren i per observar l'entrada de l'aigua del rec, que va permetre comprendre com, obrint i tancant les diverses cadiretes que hi havia, es podia dirigir l'aigua allà on convingués. Segons va explicar Jeroni Moner, el primer edifici de la Farga de Banyoles va ser bastit el 1585 i va funcionar com a farga d'aram. Era un edifici modest, amb una sola roda hidràulica i un sol martinet. Va ser de propietat comunal fins que, el 1703, es va privatitzar i ampliar amb més rodes i martinets, amb el consegüent augment de la producció. Després de donar la volta a l'edifici per l'exterior, els assistents van poder accedir a l'interior per veure la distribució interior de la farga i visitar-ne les parts més antigues, que conserven un martinet força sencer i les restes d'un altre martinet, de fusta, que es troba molt deteriorat i que, segons va plantejar Jeroni Moner, fóra molt convenient de restaurar i preservar. Finalment es va visitar el taller de fabricació artesanal de paper que s'hi ha instal·lat recentment, recuperant d'aquesta manera un dels antics usos de l'edifici.

GRUP DE TREBALL DEL PATRIMONI DEL PLA DE L'ESTANY

Passat l'estiu, vam tornar a continuar recuperant llocs patrimonials de la comarca.

• **Oratori de Sant Ferriol.** El dimarts 7 d'octubre vàrem fer la quarta sortida, en aquest cas al municipi de Sant Miquel de Campmajor. Va ser a l'oratori de Sant Ferriol, una mica més amunt de l'església de Sant Vicenç de Falgons, en el camí cap a Mieres, just quan acaba la pujada, al costat dret. Aquest oratori dedicat al sant va ser erigit l'agost de 1724, segons consta en una inscripció al peu del monòlit. En el mateix lloc rajava una font, que ara roman seca. També es van condicionar uns graons per fer-lo accessible, ja que és un lloc amb força pendent. Segur que ara qui passi pel costat podrà baixar i veure'l amb detall, cosa que abans, tot ple d'arítjols i branques per terra, era pràcticament impossible. Desitgem que tant el propietari com l'Ajuntament col·laborin en el seu manteniment. Agraïm a l'ADF del Pla de l'Estany la seva col·laboració pel material cedit per a l'ocasió.

Grup de treball a l'Oratori de Sant Ferriol (foto Mateu Butinyà)

• **Balneari de la Puda.** Així mateix, el divendres dia 3 d'octubre, un petit grup va aprofitar per fer una neteja d'una zona molt delimitada al costat del Balneari de la Puda, aprofitant que el dia 12 s'hi feia una festa.

• **Pont de Can Grapes.** El mes següent, l'11 de novembre, vam anar a treballar a Camós. Aquest dia vam desbrossar la zona corresponent al pont de Can Grapes o del Salt Dalmau, que travessa el riu Matamors i que s'havia utilitzat com a camí alternatiu per anar cap a Banyoles. Avui en dia està senyalitzat com a carril bici i uneix Fontcoberta i Cornellà passant per Banyoles i Porqueres. El pont té dues inscripcions, a banda i banda, que diuen el mateix: «Año 1880 siendo Diputado Provincial del distrito D. Alejandro Rovira y Alcalde D. Vicente Besalú». També es va aprofitar per intentar netejar unes pintades existents a la font del Salt Dalmau. Afortunadament, la llera estava sense aigua i es va poder treballar còmodament, netejant les herbes arrelades a la paret del pont i estasant alguns arbres i herbam fins a la rentadora, que es troba uns metres més amunt, i que era utilitzada pels mateixos estadants de Can Grapes. En total, vam arribar a ser vint-i-tres persones treballant al mateix temps, entre les quals, el mateix alcalde de Camós.

• **Biot de Ca l'Hospici.** La darrera actuació de l'any, la sisena, la vam dur a terme a

Grup de treball al Biot de ca l'Hospici (foto Mateu Butinyà)

Esponellà, el dia 2 de desembre, concretament al biot de Ca l'Hospici, que es troba una mica més avall de les plataformes del saltant de Martís, en un corriol que trenca cap a mà dreta. Es tracta d'un biot o bassal d'aigua, o millor dit dos: un que antigament estava cobert per una volta de pedra seca, la font de l'Hospici, ara mig caiguda, i, al costat, un altre d'obert i més gran, el biot de Can Moner. Temps enrere, els estadants de la masoveria de Ca l'Hospici hi portaven les vaques a abeurar i també aprofitaven l'aigua per regar l'hort d'aquell indret. Darrerament, sempre hi ha hagut aigua, encara en èpoques eixutes es pot arribar a assecar. Ara, tot estassat, es pot veure ben bé el lloc i les parets de pedres que conformaven l'antic hort. Volem agrair a l'Ajuntament les facilitats prestades i l'ajut ofert amb dues persones del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC), que ens han donat un cop de mà amb les tasques de neteja.

PROPERES ACTIVITATS

ASSEMBLEA GENERAL DE SOCIS

Com ja va essent habitual, el darrer diumenge del mes de gener, el dia 25, a les dotze del migdia, es durà a terme, a la Sala Corominas, l'Assemblea General Ordinària de Socis, que entre altres punts tractarà de l'informe d'activitats de l'any 2014; la liquidació del pressupost, el balanç i els comptes de l'exercici 2014, i el projecte i pressupost per a l'any 2015.

CONSULTA EN LÍNIA DE LA BIBLIOTECA DEL CENTRE

S'ha preparat una aplicació informàtica que permet consultar el catàleg de la nostra biblioteca per internet. Al web del Centre, hi haurà un cercador que permetrà fer cerques per autor, títol, CDU, paraules clau i procedència dels llibres. D'aquesta manera, des del domicili es podrà consultar el catàleg de la biblioteca amb tota comoditat. Creiem que, en facilitar un accés més còmode i ràpid a la informació, farem més assequible el fons de la nostra biblioteca. Aquesta aplicació serà presentada a la propera assemblea general de socis, que es durà a terme el diumenge 25 de gener.

PRESENTACIÓ DEL QUADERN NÚMERO 34

El diumenge dia 25 de gener, a les 13.00 h, a la Sala Corominas, es presentarà el Quadern número 34, corresponent al XX Col·loqui de Tardor, i que duu per títol *Aigua i ciutat: els recs de Banyoles, història i futur*. La presentació anirà a càrrec del Dr. Ramon Folch i Guillen, soci del Centre d'Estudis, divulgador científic, doctor en biologia, socioecòleg i especialista en la recerca i gestió territorial, urbanística i energètica, així com gran coneixedor de la nostra realitat comarcal.

CURS D'HISTÒRIA DE CATALUNYA AL PLA DE L'ESTANY

Els dos primers mesos de l'any seguirem amb el tercer cicle d'aquest curs, que comprendrà dels segles XVI al XVIII, i a partir del mes de març ja començarem el darrer cicle, els segles XIX i XX.

Tercer cicle. Segles XVI-XVIII

16 de gener de 2015

«El segle XVIII a Catalunya»

Conferenciant: Jordi Barris

Sortida (18 de gener): Universitat de Cervera

13 de febrer de 2015

«L'edat moderna al Pla de l'Estany»

Conferenciant: Josep Grabuleda

Sortida (15 de febrer): Castell de Sant Ferran de Figueres

Quart cicle. Segles XIX-XX

13 de març 2015

«El segle XIX a Catalunya»

Conferenciant: Genís Barnosell

Sortida (15 de març): Colònia Borgonyà. Museu del Ter

17 d'abril 2015

«El segle XIX al Pla de l'Estany»

Conferenciant: Josep Grabuleda

Sortida (19 d'abril): Museu de Ripoll. La Farga Palau

Maig (data concreta per determinar)

Sortida de fi de curs: València

Les conferències tindran lloc a les 20.00 h al Centre Excursionista de Banyoles.

L'accés a les conferències és gratuït, però cal inscripció prèvia.

CURS DE PATRIMONI GEOLÒGIC

A partir del mes de febrer reprendrem les conferències i sortides d'aquest curs, seguint amb la programació començada el passat mes de setembre, que per motius diversos no es va poder estructurar d'una manera periòdica.

7 de febrer de 2015

«De Santa Pau a Banyoles»

Conferenciant: Salvador Sarquella

Sortida de camp (8 de febrer): Vulcanisme. Valls de Mieres i Sant Miquel. El Ser. Guixos de l'Arn. Colades basàltiques. Terrasses del Fluvià. Guixos de Beuda. Formació d'Incarcal

21 de febrer de 2015

«De Rocacorba a Banyoles»

Conferenciant: Salvador Sarquella

Sortida de camp (22 de febrer): Conca lacustre de Banyoles

21 de març de 2015

«De les Planes d'Hostoles a Banyoles»

Conferenciant: Salvador Sarquella

Sortida de camp (22 de març): La riera de Cogolls. Vall del Llèmena. Vulcanisme a Canet d'Adri

25 d'abril de 2015

«De Sau a Tavertet i a Cantonigrós»

Conferenciant: Manel Bonilla

Sortida de camp (26 d'abril): Paleoambients sedimentaris. Serra de Cabrera. La roca foradada de Cantonigrós

Maig (data concreta per determinar)

Sortida de fi de curs: Mines de carbó de Fígols i aflorament de Fumanya, amb 35.000 petjades de dinosaures

Les conferències tindran lloc a les 19.00 h al Museu Darder de Banyoles.

L'accés a les conferències és gratuït, però cal inscripció prèvia. Per participar a les sortides, cal assistir a les conferències.

GUIA CONÈIXER EL PLA DE L'ESTANY

Com tots els socis saben, fa uns anys es van programar, amb el nom «Conèixer el Pla de l'Estany», una sèrie de sortides arreu de la comarca, per mostrar la diversitat del nostre patrimoni natural i arquitectònic, fruit d'una col·laboració entre el Centre d'Estudis Comarcals i el Centre Excursionista de Banyoles. Al llarg dels anys, se'n van organitzar més de setanta. L'assistència podia oscil·lar des d'una cinquantena de persones a més d'un centenar. Les sortides més concorregudes van ser a Camós, Fontcoberta, Briolf, el castell de Palol i Espasens, totes elles amb una participació superior a les cent trenta persones.

L'abril d'aquest any 2014, els organitzadors (Jordi Galofré, Josep M. Massip i Miquel Rustullet) van anunciar que es prenen un any sabàtic per preparar nous itineraris i per elaborar una guia que recollís algunes d'aquestes sortides. Podem anunciar que els autors han fet una selecció de les vint-i-quatre sortides que han considerat més significatives i estan treballant activament en la redacció del llibre, que inclourà moltes fotografies (gràcies a la col·laboració dels participants a les sortides). Cada ruta serà presentada amb un mapa que indicarà l'itinerari.

18

Les rutes seleccionades són les següents:

Banyoles

1. La ciutat dels recs
2. De Mas Usall del Bosc a Mas Palau

Camós

3. Santa Magdalena de Noves, Can Llapart, veïnat de Can Pigem i torre de Can Basses
4. Sant Vicenç de Camós, la Torre de Dalt i Santa Maria.

Cornellà del Terri

5. Sords, Ravós del Terri i Sant Andreu del Terri
6. Pujals dels Cavallers i Pujals dels Pagesos

Crespià

7. Sant Bartomeu de Basset i Sant Miquel de la Roca
8. Pedrinyà i Crespià

Esponellà

9. Castell d'Esponellà, església de Sant Cebrí, Cal Baró i pont sobre el Fluvià
10. Vilert i Centeny

Fontcoberta

11. Veïnat de la Farrès, aulina reclamadora de Puig Saguàrdia, Mare de Déu de la Font, can Jan
12. Vilavenut, la Serra Pelada i Espasens

Palol de Revardit

13. La Mota, oratori de Sant Dalmau Moner, dolmen de la Mota, mas Clarà
14. Riudellots de la Creu, el pou de glaç i el castell de Palol de Revardit

Porqueres

15. Dolmen de Can Closes, Sant Mauric de Calç, font del Salt d'en Vila

16. Miànigues i Can Campolier

17. Can Gallifa, Merlant i can Tista

Sant Miquel de Campmajor

18. Estanyol d'en Coromina, estanyol Negre i Roca dels Capellans
19. Sant Martí de Campmajor, Sant Miquel de Campmajor, el pont de Can Prat i l'Ajuntament
20. Castell de Roca i Briolf

Serinyà

21. Serinyà, vora el Serinyadell
22. Sant Miquel Sesvinyes i la Bora Gran d'en Carreres

Vilademuls

23. Sant Pere de Juïgues i Ollers
24. Sant Esteve de Guialbes i Terradelles

Els autors estan elaborant aquesta guia moguts per la mateixa motivació amb què organitzaven les sortides: perquè el coneixement de la comarca del Pla de l'Estany porti a l'estimació del seu patrimoni natural, paisatgístic, històric i arquitectònic, i que aquesta estimació reforci l'actitud de valoració, protecció i conservació del nostre patrimoni comarcal.

Esperem que en breu podrem donar més informació sobre el llibre i el seu contingut.

XIV CONCURS DE FOTOGRAFIA DE LA NATURA

«Muntanyes i turons» serà el títol que enguany durà el XIV Concurs de Fotografia de la Natura, que el Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles organitza conjuntament amb el Museu Darder de Banyoles, la Facultat de Ciències de la Universitat de Girona i l'Associació Limnos.

Com sempre, trobareu més informació al web del Centre.

GRUP DE TREBALL DEL PATRIMONI DEL PLA DE L'ESTANY

Les properes actuacions previstes seran: el mes de gener, al pou de glaç de Crespià; el febrer, a la rajoleria de Cal Bacallà, a Vilademí, i, el març, al municipi de Palol de Revardit, en un lloc que encara està per definir.

XXII COL·LOQUI DE TARDOR

Us informem que ja estem treballant en l'organització del proper Col·loqui de Tardor, que es durà a terme entre el 20 i el 22 de novembre i que estarà centrat en la figura de Pere Alsius i Torrent.

COM FER-SE SOCI

Els únics requisits per ser soci del Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles són ser major de setze anys i pagar la quota establerta.

Podeu fer la inscripció de diferents maneres:

- Personalment al Centre, a la **plaça de la Font, núm. 11**, de Banyoles, els dimecres i divendres de 18 h a 20 h.
- Per telèfon, al **972 57 23 61**, en el mateix horari.
- Per correu electrònic, a **cecbanyoles@cecbanyoles.cat**, indicant el nom i un telèfon de contacte i ens posarem en contacte amb vosaltres.

La col·laboració econòmica és de **25 €** l'any per al soci individual, **35 €** per al familiar i **75 €** per a les institucions.

SI VOLEU REBRE INFORMACIÓ PUNTUAL DE LES ACTIVITATS DEL CENTRE per via correu electrònic, envieu-nos un missatge de correu electrònic amb els vostres nom i cognoms a: **cecbanyoles@cecbanyoles.cat**

сам монархический строй и поместническое правлен-
ие. И так и помещичье хозяйство по
се по помещику было для хозяйства и
е по хозяйству помещика хозяйства. Хозяй-
ство. Из этого и так он не был перед помещи-
ком, строй и поместническое правление монар-
хическое и так и помещичье хозяйство по хозяйству
и помещику было для хозяйства и по хозяйству
и помещику. Хозяйство. Хозяйство. Хозяйство.
Хозяйство. Хозяйство. Хозяйство. Хозяйство.
Хозяйство. Хозяйство. Хозяйство. Хозяйство.

